

УДК 336.22

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF STATE TAX CONTROL IN UKRAINE

КОРНІЄЦЬКИЙ М.О., КОРНІЄЦЬКА М.О., ПУЛАВСЬКА О.А.
здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти*
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Здійснено аналіз стану діючої системи державного податкового контролю в Україні та виділено проблеми його організації та здійснення. Запропоновано шляхи удосконалення державного податкового контролю, які було згруповано за трьома напрямками: узгодження цілей учасників податкового контролю; узгодження можливостей учасників податкового контролю; узгодження інтересів учасників податкового контролю.

Ключові слова: державний податковий контроль, шляхи удосконалення, напрями удосконалення, учасники податкового контролю

The analysis of the current system of state tax control in Ukraine is carried out and the problems of its organization and implementation are highlighted. Ways to improve the state tax control are proposed, which were grouped in three areas: coordination of the goals of the participants of tax control; coordination of opportunities of participants of tax control; coordination of interests of participants of tax control.

Key words: state tax control, ways of improvement, directions of improvement, participants of tax control

Постановка проблеми в загальному вигляді. Контроль є основною частиною державного управління, оскільки таке управління передбачає відповідальність перед суспільством, що у свою чергу є важливим чинником соціально-економічної стабільності держави, її фінансової безпеки. У свою чергу, податковий контроль як функція державного управління – одна з головних проблем, що постає перед органами виконавчої влади України на нинішньому етапі розвитку економіки.

Ефективний податковий контроль (важлива складова функціонування податкової системи в економічному і соціальному контексті), з огляду на необхідність забезпечення фінансових потреб держави, має базуватись на засадах формування максимально зручних і необтяжливих умов оподаткування бізнесу, в тому числі за рахунок подолання нерівномірного розподілу податкового навантаження в економіці, впорядкування системи планування, організації і здійснення податкових перевірок, використання сучасних аналітичних інструментів їх проведення, сприяння підвищенню податкової культури, дисципліни у суспільстві і ефективності податкового адміністрування загалом [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні засади ефективності податкового контролю та загальні засади її підвищення представлені в роботах вітчизняних дослідників, зокрема З. Варналія, Ю. Васюка, О. Воронкової, Б. Карпінського, М. Мельник, В. Онегіної, С. Руденка, С. Степаненка, Л. Тарангул та ін. Незважаючи на широкий спектр досліджень з даної проблематики, практична реалізація контрольної функції податків залишається недосконалою, має забагато нарікань зі сторони суб'єктів бізнесу, що потребує продовження наукових розвідок зі знаходження актуальних напрямів розвитку податкового контролю в Україні.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз сучасних особливостей державного податкового контролю в Україні, а також розробка пропозицій щодо його удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державний податковий контроль є суттєвим елементом державного регулювання економіки, обов'язковою умовою ефективного

* Науковий керівник – Руденко С.В., к.е. н., доцент

функціонування фінансової системи й економіки країни в цілому. Від ефективності податкового контролю значною мірою залежить економічний добробут держави та її безпека.

Податковий контроль як елемент управління оподаткуванням є необхідною умовою існування ефективної податкової системи; забезпечує зворотній зв'язок платників податків з органами державного управління, які наділені особливими правами и повноваженнями з усіх питань оподаткування. Податковий контроль – завершальна стадія податкового адміністрування, один з елементів методики планування податкових доходів бюджету. Цей контроль як складова частина державного управління економікою має певну специфіку практики застосування і цільову спрямованість, що відрізняє його від інших видів контролю [8].

Протягом 2014-2019 рр. спостерігається підвищення ефективності податкового контролю в Україні з огляду на показник суми донарахувань, що приходить на 1 перевірку. Проте, з іншої сторони, зростання цього показника може бути свідченням зниження податкової дисципліни. Дане твердження підтверджується високим рівнем тінізації економіки, який становить 23,8% від загального обсягу ВВП [9].

Основними проблемами організації та здійснення державного податкового контролю в Україні є:

- присутність корупційної складової у вирішенні «проблемних» питань за результатами контролю податкових органів; часто невинуваті завдання і методи контрольної роботи податкових органів;
- відсутність податкової свідомості у платників податків, спрямованої на самостійне належне обчислення податкових зобов'язань, добровільну їх сплату;
- низький рівень податкової культури платників податків, зумовлений насамперед постійними нововведеннями у вітчизняному законодавстві, відсутністю завчасної поінформованості платників про очікувані зміни у ньому;
- слабка реалізація принципу гласності у здійсненні податкової політики, невідпрацьованість форм і методів участі громадян у прийнятті рішень, що безпосередньо стосуються їхніх інтересів [5];
- недостатня ефективність системи співробітництва громадських організацій, які діють в інтересах платників податків, з законодавчою та виконавчою владою [5].

З огляду на існування ряду проблем в процесі перевірки, шляхами підвищення ефективності податкового контролю виступає гармонізація відносин між платниками податків і податковими органами у процесі здійснення податкового контролю. Концептуальна модель гармонізації взаємовідносин учасників державного податкового контролю має базуватися на таких першоосновах:

1) узгодження цілей учасників податкового контролю: створення сприятливого податкового середовища для ведення бізнесу на засадах зниження тягаря оподаткування й гуманізації взаємовідносин учасників контрольно-перевірочного процесу для зняття напруги, утвердження порозуміння, уникнення конфліктів між учасниками контролю; забезпечення фінансових інтересів держави, ефективності адміністрування податків і зборів, підвищення податкової культури й дисципліни у суспільстві, виховання соціально відповідального платника податків у результаті підвищення ефективності податкового контролю;

2) узгодження можливостей учасників податкового контролю: вдосконалення механізмів і методів здійснення податкового контролю й підвищення його ефективності, забезпечення сплати до бюджету донарахованих за результатами перевірок податкових зобов'язань і штрафних санкцій; узгодження вимог органу контролю і обов'язків, прав і свобод суб'єкта господарювання; узгодження податкових надходжень і фінансових санкцій з платоспроможністю платника податків; забезпечення суспільної дисципліни та законності у процесі контрольно-перевірочної роботи;

3) узгодження інтересів учасників податкового контролю: формування позитивної громадської думки щодо контролюючих органів, підвищення податкової свідомості платників на засадах добровільної сплати податків; встановлення оптимального рівня оподаткування, що відповідає соціально-економічним інтересам держави, і є прийнятним для платників податків з огляду на визначений рівень податкового навантаження; зниження тиску податкового контролю на бізнес при підвищенні податкової культури та дисципліни у підприємницькому середовищі;

співпраця громадських організацій і платників податків з податковими органами.

Висновки. Отже, на основі аналізу діючої системи державного податкового контролю в Україні з конкретизацією проблем його організації та здійснення було розроблено ряд заходів з удосконалення цього виду контролю, які було згруповано за трьома напрямками: узгодження цілей учасників податкового контролю; узгодження можливостей учасників податкового контролю; узгодження інтересів учасників податкового контролю.

Література.

1. Васюк Ю.М. Податковий контроль в Україні в умовах дії податкового кодексу: реалії, практичні проблеми та шляхи модернізації. *Актуальні проблеми державного управління*. 2012. №4. С. 51-56.
2. Васюк Ю.М. Податковий контроль в умовах реформ в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2015. №3. С. 27-36.
3. Гусак Н.Б., Гусак Ю.Д. Контроль податкових органів за діяльністю підприємств: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 320 с.
4. Економічна безпека: навчальний посібник / [З.С. Варналій, П.В. Мельник, Л.Л. Тарангул та ін.]; за ред. З.С. Варналія. Київ: Знання, 2009. 647 с.
5. Князькова В.Я. Фіскальна ефективність податкового контролю та напрями його покращення. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2014. № 3 (74) С. 116-123.
6. Мельник М.І., Лещух І.В. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України», 2015. 330 с.
7. Податковий кодекс України: від 02.12.2001 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
8. Степаненко С.В., Руденко С.В. Концептуальні основи трактування сутності і оцінювання ефективності податкового контролю в Україні. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Том 5. № 1. С. 49-56.
9. Тіньова економіка в Україні. Веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/doslidjennya-tinovoji-ekonomiki-v-ukrayini--mayjehvert-vvp--abo-846-mlrd-griven--perebuvaye-v-tini>.

УДК 657.1

ВПЛИВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

THE INFLUENCE OF ACCOUNTING POLICY ON THE EFFICIENCY OF BUSINESS MANAGEMENT OF THE ENTERPRISES

СІДЕЛЬНИКОВА А.В., ЯМБИХ Ю.А., ЮРЧЕНКО Т.М., ГЛАЗКОВА Д.С.
здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Відомо, що ефективна організація та планування фінансово-господарської діяльності підприємства, значною мірою залежить від побудови реалізації управлінського процесу, важливим інструментом якого є облікова політика. Зокрема питанням формування облікової політики повинно приділятися більше уваги, як на рівні підприємства, галузі, держави, так і на міждержавному рівні, особливо із пристосуванням вітчизняного

* Науковий керівник – Краля В.Г., к.е.н., доцент